

KRYTERIA OCENIANIA DZIEJE ŻOR

DOPUSZCZAJĄCY:

- Rozpoznaje tekst gwarowy;
- Zna pojęcia:
 - ✓ region, obrzęd, Dożynki, Marzanna, Wielkanoc, Boże Narodzenie,
 - ✓ legenda, region, środowisko przyrodnicze, środowisko lokalne, mała ojczyzna, Górny Śląsk, Dolny Śląsk, plemię, starożorskie nazwy, fauna, flora, rezerwat, park, park krajobrazowy, gatunek prawnie chroniony, pomnik przyrody,
 - ✓ księżę, gród obronny, fosa, wieża, most zwodzony.
- Potrafi podać datę 1272r.-założenie miasta oraz imię jego założyciela.
- Wymienia: tytuł legendy związanej z żorskim pożarem, nazwę i lokalizację instytucji zajmującej się obecnie gaszeniem pożarów w mieście.
- Zna daty: 11.05.1702r. ,1272 r., 1683 r., 1914-1918 r., 1919 r., 1920 r., 1921 r., 1922., 1 września 1939 r.
- Wie, pod którym panowaniem znajdowały się Żory w przeszłości.
- Zna pojęcia: Kurkowe Bractwo Strzeleckie, Król Kurkowy, Związek Harcerstwa Polskiego, okupacja, obóz, Armia Czerwona, kampania wrześniowa, jeniec wojenny, zbrodnia katyńska, "Mistrz gospodarności", Rybnicki Okręg Węglowy, Towarzystwa Miłośników Regionu Żorskiego, Towarzystwo Miłośników miasta Żory, zabytek, zabytek ruchomy, krzyż pokutny, portal, tolerancja religijna.
- Wymienia najważniejsze zabytki Żor i cmentarze.
- Opowiada ogólnie, w jaki sposób zorganizowane było życie w Żorach w okresie międzywojennym.
- Wie, kim był Władysław Pawlikowski.
- Zna dzielnice miasta oraz sąsiednie miejscowości.
- Wymienia: najważniejsze obiekty i instytucje oraz imprezy i święta obchodzone w mieście.
- Potrafi wymienić nazwiska słynnych Żorzan oraz podać ogólne informacje na ich temat.

DOSTATECZNY:

(to co na ocenę dopuszczającą a ponadto)

- Zna: elementy tradycyjnego stroju śląskiego, nazwy gwarowe niektórych przedmiotów codziennego użytku, nazwy najpopularniejszych tańców śląskich, tytuły piosenek z repertuaru śląskiego, nazwy najważniejszych ulic miasta, miejsca występowania chronionych zespołów przyrodniczych.
- Omawia tradycyjny jadłospis oraz niektóre znane regionalne zwyczaje i obrzędy.
- Wskazuje na mapie: Górny Śląsk, Dolny Śląsk, województwo Śląskie, Żory, poszczególne dzielnice miasta, lasy, stawy.
- Wymienia: dawne plemiona mieszkające na śląsku, najważniejsze miasta województwa śląskiego, niektóre gatunki roślin i zwierząt objętych ochroną, zabytkowe parki żorskie.
- Wie, gdzie w Żorach znajduje się najwięcej pomników przyrody.
- Wyjaśnia znaczenie nazwy Żory.
- Wymienia: elementy obronne miasta, grody wybudowane lub przekształcone przez księcia Władysława, obiekty Średniowiecznych Żor, symbole miejskie, nazwy dzielnic miasta, wyjaśnia związek między flagą a herbem miasta.
- Wie, w jakich okolicznościach używa się symboli miejskich.
- Potrafi rozpoznać herb Żor.
- Przytacza legendę "O łakomej burmistrzance".
- Wyjaśnia tradycję Święta Ogniewego oraz jego stałe elementy.
- Wie, jakie były przyczyny i skutki powstań śląskich.
- Wymienia nazwy towarzystw zajmujących się podtrzymywaniem polskości.
- Omawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Żor.
- Wie, gdzie znajduje się najstarsza szkoła średnia w mieście oraz jak się obecnie nazywa.
- Wymienia przykładowe: zakłady pracy, obiekty, instytucje państwowe, społeczne i sportowe działające w okresie międzywojennym w Żorach.
- Potrafi podać ogólne informacje na temat przebiegu wojny obronnej.
- Wyjaśnia: na czym polegała Zbrodnia katyńska co to był „marsz śmierci”.
- Zna datę 17 września 1939, wymienia miejsca pamięci narodowej w Żorach związane z II wojną światową oraz wskazuje ich lokalizację.

- Podaje ogólne informacje na temat funkcjonowania miasta po drugiej wojnie światowej.
- Wymienia dzielnice miasta powstałe w okresie powojenny.
- Wskazuje zakres działalności TMMŻ.
- Wskazuje na mapie dzielnice Żor oraz sąsiednie miejscowości.
- Wymienia: Obiekty sportowe, organizacje i kluby sportowe, ośrodki rekreacyjno-wypoczynkowe, biura turystyczne, hotele w mieście.
- Potrafi wskazać lokalizację zabytków miejskich, kościołów, cmentarzy oraz wymienić wyznania religijne w Żorach, wyjaśnia znaczenie nazwy ulica Murarska, potrafi zlokalizować na planie Żor miejsca związane z postaciami zasłużonymi dla miasta.

DOBRY

(to co na ocenę dostateczną a ponadto)

- Rozpoznaje: elementy Śląskiego stroju ludowego, tańce i typowe dla regionu instrumenty muzyczne.
- Wyjaśnia: pochodzenie gwary śląskiej na czym polegają miejscowe zwyczaje i obrzędy (Szczybne wesele, radośnik, przepijanie Skórki, odpust, Kiermasz, śmiernogust, szkorupiorze, Goik, Abraham, Szkubaczki), skąd czerpiemy informacje na temat początków miasta Żory, w jaki sposób książę Władysław wszedł w posiadanie miasta Żory.
- Potrafi określić położenie geograficzne Żor i Górnego Śląska, omówić gatunki flory i fauny prawnie chronione i oraz wskazać miejsce ich występowania.
- Przytacza legendy związane z Żorskimi stawami.
- Zna najbliższych członków rodziny księcia Władysława.
- Wyjaśnia symbolikę żorskiego herbu.
- Wie dlaczego od 2005 r. obowiązują w Żorach nowe symbole miejskie.
- Omawia przyczyny i skutki pożarów, sposoby zabezpieczenia miasta przed pożarami w XVIII i XIX wieku.
- Wskazuje lokalizację tablicy i upamiętniającej 300 lat święta ogniowego.
- Zna strukturę narodowościową w Żorach i przyległych dzielnicach na początku XX wieku Wskazuje miejsce lokalizacji tablicy upamiętniającej wydarzenia z 4 lipca 1922 r.

- Wie kim byli Jan Gajda; gen. Stanisław Szeptycki, Józef Piłsudski.
- Omawia w jaki sposób miasto funkcjonowało w okresie międzywojennym.
- Wskazuje miejsce lokalizacji tablicy upamiętniającej pobyt Marszałka Józefa Piłsudskiego w Żorach.
- Zna pojęcie NKWD.
- Wymienia miejsca kaźni polskich oficerów na wschodzie, wie jak nazywał się obóz dla wysiedlonych Polaków w Żorach oraz podaje jego lokalizację, kiedy zakończyła się II wojna światowa w Żorach, omawia wkład żorzan w II wojnę światową.
- Odczytuje z wykresu liczby mieszkańców Żor po II wojnie światowej.
- Wymienia nazwy zakładów przemysłowych i instytucji użyteczności publicznej działające po II wojnie światowej.
- Podaje liczbę mieszkańców Żor po zakończeniu II wojny światowej.
- Wie jaka jest powierzchnia miasta i aktualna liczba mieszkańców które dzielnice są najliczniej i najsłabiej zaludnione.
- Zna pojęcie antysemityzm.
- Omawia zabytki Żorskie dokonując klasyfikacji pod względem ich znaczenia.
- Podaje przykłady zabytków ruchomych.
- Tłumaczy pochodzenie Krzyży pokutnych.
- Potrafi kojarzyć sylwetki Żorzan z ich zasługami.
- Wie w jaki sposób mieszkańcy Żor uczcili pamięć Żorzan zasłużonych dla miasta.

BARDZO DOBRY

(to co na ocenę dobrą a ponadto)

- Potrafi określić funkcje i znaczenie stroju ludowego, wskazuje na różnorodność tradycji Śląskich.
- Wyjaśnia: przyczyny degradacji środowiska naturalnego na Śląsku oraz w jaki sposób Wpływa ona na krajobraz przyrodniczy; znaczenie tworzenia parków krajobrazowych np. cysterskich kompozycji Rud wielkich.
- Potrafi wymienić imiona rycerzy obecnych podczas transakcji zamiany wsi Ściernie na Żary.

- Wskazuje miejsce lokalizacji najstarszych istniejących do dziś zabytków związanych z założeniem miasta.
- Rozpoznaje herby dzielnic miasta używane w przeszłości.
- Zna autora hejnału Żorskiego.
- Wyjaśnia: skąd czerpiemy informacje na temat Żorskich Pożarów, co łączy legendy z faktami historycznymi, oraz skąd się wzięły starożorskie nazwy Zostawa i Kleszczówka, zna daty największych Żorskich Pożarów.
- Omawia postać Jana Gajdy.
- Wymienia powiaty wchodzące w skład województwa Śląskiego w latach 1922-1939.
- Zna nazwiska dowódców powstań Śląskich, wskazuje miejsce w mieście związane historycznie oraz symbolicznie z powstaniami śląskimi.
- Wyjaśnia znaczenie daty 4 lipca 1922 dla mieszkańców Żor.
- Wymienia burmistrzów Żorskich okresu międzywojennego, nazwy organizacji Młodzieżowych walczących o polskość, wie kim byli Stanisław Szeptycki Michał Grażyński.
- Zna nazwiska obrońców Żor, oficerów zamordowanych na wschodzie, dowódców Wojsk radzieckich i czechosłowackich wyzwalających Żory.
- Wyjaśnia jak przebiegała trasa marszu śmierci oraz podaje liczbę jego ofiary na terenie Żor.
- Wie w jaki sposób żołnierze uczcili pamięć o obrońcach z września 1939 r., ofiar zbrodni katyńskiej i niemieckich, żołnierzy wyzwalających Żory wiosną 1945 r., omawia zakończenie II wojny światowej w Żorach.
- Wyjaśnia w jaki sposób bogactwa naturalne Żor i okolicy wpłynęły na ich rozwój oraz powstanie tak zwanych „starych” i „betonowych Żor” analizuje zmiany w liczbie mieszkańców Żor po II wojnie światowej.
- Wie kto jest aktualnym prezesem TMMŻ.
- Potrafi omówić oferty instytucji sportowych turystycznych oraz rekreacyjnych.
- Charakteryzuje działalność muzeum miejskiego w Żorach.
- Omawia imprezy odbywające się cyklicznie w Żorach.
- Przedstawia kalendarz obchodów rocznicy tradycji pamięci narodowej oraz zna ich genezę.

- Przedstawia historię zabytków; wie kiedy powstały cmentarze zabytkowe poszczególnych wyznań.
- Zna nazwiska sławnych sportowców Żorskich oraz dziedziny sportu jaki uprawiali.
- Wymienia nazwiska Powstańców Śląskich, uczestników kampanii wrześniowej, innych żorzan zasłużonych dla miasta, oraz podaj o nich krótkie informacje.
- Kojarzy nazwy ulic i dzielnic zasługami patronów oraz wskazuje ich lokalizację.

CELUJĄCY

(to co na ocenę bardzo dobrą plus)

- Uzasadnia dlaczego Gwara śląska jest wartością kulturową.
- Ocenia znaczenie podtrzymywania tradycji.
- Omawia działania zapobiegające dalszej degradacji środowiska naturalnego.
- Wyjaśnia co stanowiło o sile Żor jak ogrodu obronnego.
- Ocenia postać księcia Władysława w świetle przytoczonych faktów historycznych.
- Wie kiedy wprowadzono poszczególne symbole miejskie.
- Tłumaczy symbolikę najważniejsze statuetki miejskiej „Phoenix Sarsiensis” oraz jej związki z historią miasta.
- Potrafi uzasadnić na czym polega wyjątkowość święta ogniowego obchodzonego w Żorach.
- Ocenia rolę towarzystwa Gimnastycznego „sokół” oraz towarzystwa Śpiewaczego „Feniks” w walce z germanizacją.
- Zna wyniki plebiscytu przeprowadzonego na Górnym Śląsku.
- Wie jak nazywa się najstarsza w mieście organizacja sportowa oraz w jaki sposób działa ona współcześnie.
- Ocenia wkład młodzieży Żorskiej w walkę z germanizacją.
- Potrafi opracować plan trasy śladami ofiar II wojny światowej.
- Ocenia znaczenie działalności TMMŻ.
- Ocenia ofertę kulturalną i rekreacyjną Żor.

- Potrafi przygotować plan wycieczki po Żorach szlakiem najcenniejszych zabytków.
- Ocenia stosunki religijne panujące w przeszłości między przedstawicielami różnych religii.
- Omawia wkład mieszkańców Żor w rozwój ogólnoswiatowego dorobku naukowo-kulturalnego.
- Przedstawia europejskie osiągnięcia żorzan w sporcie, argumentuje własne zdanie na temat dorobku i znaczenia znanych żorzan oraz ich wkładu dla miasta.